

СТИЛІСТИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ РЕЧЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПОРЯДКУ СЛІВ

Ольга Турко

кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін початкової та дошкільної освіти

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, Україна

orcid.org/0000-0002-4178-0483

Scopus Author ID: 57213196855

ResearcherID: AAT-1288-2021

e-mail: o.turko@tnpu.edu.ua

Анотація. У статті проаналізовано особливості стилістичної організації речень української мови крізь призму закономірностей порядку слів. Постановка проблеми зумовлена необхідністю аналізу способів вербалізації комунікативної інтенції мовця, варіантності моделей речень функціональних стилів, актуального членування та лінгвоментальної парадигми дослідження мовних явищ. Зацентовано на тому, що порядок слів у реченні виступає граматичною та когнітивно-прагматичною категорією, що забезпечує стилістичну організацію висловлень. Результати дослідження свідчать, що стилістична організація речень визначається закономірностями порядку слів: темо-ремним членуванням, прямим та непрямим порядком слів, інформаційною перспективністю, контекстною та прагматичною детермінованістю. Положення дослідження базуються на тому, що порядок слів у реченнях української мови розглядається як сукупність способів синтаксичного кодування, тобто індексації та оформлення членів речення за допомогою формально-граматичних засобів синтаксису, що визначаються потребами комунікативного синтаксису (актуальне членування речення), основним поняттям якого є інтенція мовця. У науковому та офіційно-діловому стилях переважає прямий порядок слів, що забезпечує логічну зрозумілість, однозначність висловлень та структурованість тексту. Непрямий порядок слів у цих стилях застосовується для маркування ключових елементів та акцентування важливої інформації. У публіцистичному, художньому та розмовному стилях помітна варіантність порядку слів, що дає змогу підкреслити емоційне забарвлення, ритм та інтонаційні акценти висловлень, а також адаптувати текст до комунікативної мети та жанрових вимог. Особливу увагу приділено типології комунікативної інтенції мовця, що інтегрується в мовну структуру певного речення і спричиняє порядок слів для реалізації комунікативно-прагматичної мети. Результати порівняльного аналізу стилів подано в таблиці, що демонструє співвідношення доміантних типів інтенції, жанрового різноманіття та особливостей порядку слів і реалізації теми/реми. Дослідження підтверджує, що порядок слів в українській мові виступає важливим інструментом стилістичного маркування та організації висловлень, відображає когнітивні та прагматичні стратегії мовця, забезпечує ефективну передачу інформації та сприяє реалізації жанрових і стилістичних завдань тексту.

Ключові слова: позиційність реченневих компонентів, варіантність моделей речень, комунікативна інтенція, функціональний стиль, тема/рема.

STYLISTIC ORGANISATION OF SENTENCES IN THE UKRAINIAN LANGUAGE THROUGH WORD ORDER

Olha Turko

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Philological Disciplines of Primary and Preschool Education
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Maksym Kryvonos Str., 2, Ternopil, Ukraine
orcid.org/0000-0002-4178-0483
Scopus Author ID: 57213196855
ResearcherID: AAT-1288-2021
e-mail: o.turko@tnpu.edu.ua

Abstract. The article analyses the peculiarities of stylistic organisation of sentences in the Ukrainian language through the prism of word order patterns. The problem is posed due to the need to analyse the ways of verbalising the speaker's communicative intention, the variability of sentence models of functional styles, the actual articulation and the linguistic-mental paradigm of studying linguistic phenomena. The focus is on the fact that word order in a sentence is a grammatical and cognitive-pragmatic category that ensures the stylistic organisation of utterances. The results of the study show that the stylistic organisation of sentences is determined by the regularities of word order: thematic-remembering articulation, direct and indirect word order, informational perspective, contextual and pragmatic determinism. The research findings are based on the fact that word order in Ukrainian sentences is considered as a set of syntactic coding methods, i.e. indexing and formatting of sentence members using formal grammatical means of syntax, which are determined by the needs of communicative syntax (actual sentence structure), the main concept of which is the speaker's intention. In scientific and official-business styles, direct word order prevails, ensuring logical clarity, unambiguity of statements and text structure. Indirect word order in these styles is used to mark key elements and emphasise important information. In journalistic, literary and colloquial styles, there is noticeable variation in word order, which allows for the emphasis of emotional colour, rhythm and intonational accents in utterances, as well as the adaptation of the text to communicative goals and genre requirements. Particular attention is paid to the typology of the speaker's communicative intention, which is integrated into the linguistic structure of a given sentence and determines the word order for the realisation of the communicative-pragmatic goal. The results of the comparative analysis of styles are presented in a table that demonstrates the correlation between dominant types of intention, genre diversity, and features of word order and theme/rheme realisation. The study confirms that word order in the Ukrainian language is an important tool for stylistic marking and organisation of utterances, reflects the cognitive and pragmatic strategies of the speaker, ensures effective transmission of information and contributes to the realisation of the genre and stylistic tasks of the text.

Key words: positionality of sentence components, variability of sentence models, communicative intention, functional style, theme/rheme.

Постановка проблеми. Стилістична організація речень української мови у фокусі закономірностей порядку слів визначається шляхом окреслення таких понять, як «комунікативна інтенція мовця», «інваріантна модель / варіантність моделей речень певного стилю мовлення», «вербалізація засобів вираження», у т. ч. семантико-граматичних, «актуальне членування», «лінгвоментальна парадигма аналізу мовних явищ».

У межах досліджень, присвячених стилістичній організації речень, спостерігаються тенденції до аналізу стилістичних функцій мовних одиниць, лексико-граматичних засобів вираження, а також використання синтаксичних конструкцій як інструмента

створення інформаційного наголосу, виокремлення теми/реми, формування емоційного забарвлення висловлення та підкреслення жанрових особливостей тексту.

Порядок слів та його стилістичний потенціал на сучасному етапі розвитку українського мовознавства представлено у працях таких науковців, як В. Рогожа [1], О. Бичок [2] (синтаксичні засоби вираження експресивності в офіційно-правових текстах); А. Ярова, Ю. Степчук [3] (порядок слів у заголовках і текстах новин як засіб риторичного впливу на реципієнта); О. Шухова [4] (типи порядку слів в односкладних дієслівних реченнях сучасної української розмовної мови); О. Кондратьєва [5] (стилістичний потенціал

порядку слів в науковому тексті); А. Капелюшний [6] (прямий порядок слів та інверсія під час телевізійного мовлення наживо) та ін.

Невирішеними залишаються питання систематизації стилістичних функцій порядку слів у різних стилях, виявлення закономірностей його використання як засобу стилістичного маркування.

Мета дослідження полягає в аналізі стилістичного потенціалу порядку слів в українській мові та виявленні його ролі у виокремленні теми/реми, формуванні емоційного забарвлення висловлень і підкресленні власне стилістичних особливостей текстів. Для досягнення цієї мети поставлено завдання: дослідити особливості стилістичної організації речень, визначити способи вираження комунікативної інтенції мовця через порядок слів, проаналізувати синтаксичні конструкції як інструмент створення інформаційного наголосу, визначити роль порядку слів як засобу стилістичного маркування тексту.

Об'єкт дослідження – тексти наукового, офіційно-ділового, публіцистичного, художнього та розмовного стилів. **Предмет дослідження** – функції порядку слів у текстах різних стилів, зокрема у формуванні логічної структури (тема/рема) та вираженні стилістичних особливостей текстів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стилійстична організація речень – вибір лексичних, граматичних та синтаксичних засобів для досягнення певного стилістичного ефекту – зумовлюється такими закономірностями порядку слів: темо-ремне членування (українська мова орієнтована на виділення теми (те, про що говориться) і реми (нової або ключової інформації)), що зумовлює можливість перестановки компонентів речення для підкреслення інформаційного наголосу, створення акценту або виділення важливих елементів висловлення; прямий/непрямий порядок слів, що дає змогу мовцеві змінювати позицію підмета, присудка, додатка чи обставини з метою стилістичного маркування; інформаційна перспективність речення (лінгвоментально в українській мові переважає розташування важливої інформації у кінці речення (периферійний ефект)), що дає змогу організувати текст так, щоб кінцевий елемент отримував максимальний комунікативний вплив; контекстна та прагматична детермінованість (порядок слів в українській мові часто

залежить від контексту та прагматичної мети висловлення).

Оскільки «мова створює концепти, визначає предмети, відокремлюючи їх один від одного *reg nomina* (по іменам), устанавлює відношення та структурує дійсність за допомогою слів» [7, с. 42], порядок слів «розглядається як похідний концепт мови», а «мова зумовлює особливості як мислення, так і пізнання» [8, с. 170]. Отже, стилістична організація речень в українській мові моделює притаманний мовцям спосіб концептуалізації дійсності та репрезентації смислів, що проявляється у таких лінгвоментальних характеристиках, як орієнтація на семантичну вагомість компонентів, тенденція до логічної та образної завершеності висловлень, схильність до експресивного структурування інформації, взаємодія граматичної свободи та комунікативної впорядкованості, антропоцентричний характеру мовної картини світу [9]. Тобто порядок слів в українській мові постає не лише граматичною, а й когнітивно-прагматичною категорією, що відображає специфіку мислення носіїв мови та забезпечує стилістичну організацію висловлень.

Порядок слів різною мірою визначає особливості функціональних стилів української мови, оскільки кожен із них має власні комунікативні завдання, жанрові особливості та ступінь експресивності.

Доповнюючи міркування С. Щербиної про те, що «науковий стиль існує у вигляді чіткого регламентованого набору стильових рис, прийомів та домінант, що є найбільш адекватними науковому дискурсу. Тобто науковий стиль виступає особливим конструктом наукового дискурсу з характерною йому підсистемою мовних засобів, що обслуговують сферу наукової комунікації» [10, с. 264], зауважимо, що порядок слів у науковому стилі спричиняє розташування підмета, присудка, додатка та обставини таким чином, щоб забезпечити логічну структурованість, когнітивну прозорість та однозначність смислу висловлення. Саме через прямий порядок слів речення реалізують інформаційно-структурну функцію, даючи реципієнту змогу послідовно сприймати наукові аргументи та виводи, а також мінімізує можливості для непередбачуваної експресії, що властива публіцистичному чи художньому стилю, напр.: *Положення О. Потебні щодо феномену поетичної мови*

і поетичної творчості виявилися перспективними для подальших наукових студій з теорії словесності (з монографії) / $S_{N1+N2} + A_{N4} + P_{Vf+Adj} + A_{Adj} + O_{N2} + A_{N2}$ (прямий порядок слів забезпечує логічну зрозумілість, послідовність викладу, зменшує експресивне навантаження і виключає подвійні смислові акценти, що дає змогу мовцеві передавати знання об'єктивно та системно, дотримуючись норм логіки і наукового аргументування). Тема: «положення О. Потебні щодо феномену поетичної мови і поетичної творчості»; рема: «для подальших наукових студій з теорії словесності перспективними виявилися».

Услід за С. Шабат-Савкою (мовознавиця виокремлює такі пити інтенцій, як когнітивно-ментальна; комунікативно-модальна; суб'єктивно-модальна; дискурсивно-жанрова; метакомунікативна [11, с. 75]) зацентровуємо на тому, що інтенція становить комплексну систему цілей і намірів, які інтегруються на різних рівнях мовної структури та забезпечують ефективність комунікативного акту.

Непрямий порядок слів у науковому стилі є менш поширеним і слугує для маркування важливих інформаційних елементів, підкреслення логічних або причинно-наслідкових зв'язків, а також для структурного варіювання тексту без втрати точності та об'єктивності висловлень, зокрема винесення обставини на початок речення акцентує умову чи сферу застосування результату, а початок речення з присудка підсилює експресивність оцінки, не порушуючи когнітивної зрозумілості наукового дискурсу, напр.: *Для подальших наукових студій з теорії словесності перспективними виявилися положення О. Потебні щодо феномену поетичної мови і поетичної творчості* (з монографії) / $C_{(Adj + N2)} + A_{N2} + A_{Adj} + P_{Vf} + S_{N1+N2} + A_{N4...}$ (позиція обставини на початок підсилює функцію інформаційного наголосу на застосуванні результатів, позиція присудка після обставини підсилює значення важливості положень О. Потебні). Науковий стиль презентує здебільшого когнітивно-ментальну інтенцію, оскільки передає факт і знання, мета мовця – інформувати реципієнта про значення наукових положень.

З-поміж мовних рис офіційно-ділового стилю варто назвати прямий порядок слів, типові конструкції (фразеологізми, кліше, штампи), нейтральну лексику, термінологічну точність, лаконічність і структурованість

речень, відсутність експресії та емоційного забарвлення, а також регламентовані формули ввічливості [12]. Структура речення формується так, щоб забезпечити чітку ієрархію інформації та відповідність нормам ділового спілкування. Напр.: *Відповідно до статті 12 Закону України «Про освіту», затвердити План заходів щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників на 2026 рік* (постанова) / $C_{\text{праер}+N2} + P_{Vf} + N_2 + A_{N2}$ (обставина на початку підкреслює нормативну основу і легітимізує дію, присудок (*затвердити*) після обставини підсилює наказовий характер, об'єкт дії розташований після присудка, що властиво офіційно-діловому стилю, де важливі точність та однозначність формулювання). Домінантна інтенція – когнітивно-ментальна, оскільки речення передає об'єктивний факт нормативного рішення – «затвердити План заходів». Окцього, є комунікативно-модальна інтенція у формі наказової модальності, бо мовцем формально виступає орган або посадова особа; реципієнт отримує інструкцію. Дискурсивно-жанрова інтенція чітко виражена – постанова/наказ, тобто дотримано логіки, стилю і структури документа. Тема: нормативна основа дії (*«Відповідно до статті 12 Закону України «Про освіту»*); рема: конкретне рішення або дія (*«затвердити План заходів щодо підвищення кваліфікації педагогічних працівників на 2026 рік»*). Отож прямий порядок слів і позиція обставини на початку речення підкреслюють легітимність рішення та його нормативну важливість.

У публіцистичному, художньому та розмовному стилях спостерігається варіантність застосування порядку слів із метою стилістичної організації речень. Таку особливість пояснюємо прагненням мовця досягти певного комунікативного ефекту: виділити ключову інформацію, підкреслити емоційне забарвлення висловлення або створити ритмічну та інтонаційну структуру тексту, зокрема в публіцистичному стилі зміна порядку слів використовується для акцентування важливих фактів чи оцінок, підсилення переконливості повідомлення; у художньому стилі варіантність порядку слів реалізує образність, емоційність та індивідуальний стиль автора, даючи змогу створювати певний ритм, наголос або художній ефект; у розмовному стилі зміни в порядку слів сприяють

динамічності мовлення, інтонаційним акцентам та адаптації висловлення до конкретного співрозмовника, що робить спілкування більш природним і виразним. Окрім цього, варіантність порядку слів спричинена жанровими особливостями цих стилів, що є менш регламентованими, більш різноманітними порівняно з науковим чи офіційно-діловим стилями, де порядок слів підпорядкований логіко-структурним та нормативним вимогам. Напр.: *У Тернополі триває третя доба безперервних пошуково-рятувальних робіт на місці ворожого удару* (з газети) / $C_{N6} + P_{Vfp} + S_{Num+N1} + A_{Adj} + O_{N2} + C$ (обставина місця «у Тернополі»), винесена на початок речення, підкреслює локалізацію події та виступає як тематична позиція, на яку орієнтується читач; присудок «триває» передає факт стану події; підмет «третя доба» уточнює її тривалість, акцентуючи на тривалості пошуково-рятувальних робіт; додаток «безперервних пошуково-рятувальних робіт» деталізує характер дії; обставина «на місці ворожого удару» конкретизує контекст і підсилює інформаційне значення повідомлення). Акцент на обставині місця формує непрямий порядок слів, що типово для публіцистичного стилю, де важливо виділити ключову інформацію на початку речення. Така конструкція реалізує когнітивно-ментальну інтенцію, передаючи факт і зміст події; комунікативно-модальна інтенція проявляється через акцент на зна-

чущості події, а дискурсивно-жанрова – забезпечує відповідність стандартам публіцистичного тексту: інформаційна логіка, оперативність і привернення уваги читача. «*І знову я пізнаю себе нікчемною людиною ...*» (М. Хвильовий) / $C_{Advmod} + S_{Pron} + P_{Vf} + O_{Pron} + A_{Adj} + O_{N6}$ (обставина способу дії підкреслює повторюваність переживання, емоційну рефлексію; підмет (особовий займенник) указує на мовця; присудок (дієслово дії у теперішньому часі) передає процес самоусвідомлення; додаток (об'єкт внутрішнього переживання) указує на рефлексивний характер дії; означення і номінативна частина, що деталізує характер самооцінки героя, додає емоційно забарвлений опис. Суб'єктивно-модальна інтенція є домінантною, передає емоційне ставлення мовця до себе, через «нікчемною людиною» підкреслює особисті переживання та психологічний стан мовця, що характерно для художнього стилю. Тема: «я» – мовець як центр переживання, його внутрішній стан; рема: «*пізнаю себе нікчемною людиною*» – головне емоційне переживання мовця. Непрямий порядок слів підсилює емоційний ефект, створює драматизм.

Аналіз стилістичної організації речень української мови у фокусі порядку слів відповідно до типології комунікативної інтенції та жанрового розмаїття стилів дав змогу виявити домінування зазначених показників, що представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика стилів української мови: порядок слів і реалізація теми/реми

Стиль мови	Домінантні типи інтенції	Жанри	Особливості порядку слів та реалізації теми/реми
Науковий	Когнітивно-ментальна, мета-комунікативна, дискурсивно-жанрова	Наукові статті, монографії, дисертації	Прямий порядок слів, чітка структура «тема → рема», логічна послідовність викладу
Офіційно-діловий	Когнітивно-ментальна, комунікативно-модальна, дискурсивно-жанрова	Постанови, накази, розпорядження, договори	Прямий порядок слів, однозначність висловлення, тема (підмет) на початку, рема (присудок/додатки) в кінці
Публіцистичний	Когнітивно-ментальна, суб'єктивно-модальна, дискурсивно-жанрова	Новини, статті, репортажі, замітки	Переважає непрямий порядок слів; обставини на початку для теми, підмет і присудок – рема; варіантність для привернення уваги
Художній	Суб'єктивно-модальна, когнітивно-ментальна, дискурсивно-жанрова	Романи, новели, оповідання, поеми	Непрямий порядок слів, виділення емоційно забарвлених елементів, тема може зміщуватися для драматичного ефекту; рема містить емоційне навантаження
Розмовний	Суб'єктивно-модальна, когнітивно-ментальна, комунікативно-модальна	Діалоги, бесіди, щоденникові записи, усні розповіді	Непрямий порядок слів, інтонаційно мотивований; тема та рема залежать від інтенції мовця

Прямий порядок слів і чітка структура «тема → рема» характерні для наукового та офіційно-ділового стилів, забезпечуючи логічність і однозначність. Непрямий порядок слів переважає у публіцистичному, художньому та розмовному стилях, де тема та рема можуть зміщуватися для створення емоційного, драматичного або комунікативного ефектів.

Висновки. Порядок слів є визначальним засобом у стилістичній організації речень, оскільки визначає розподіл інформаційного

та емоційного навантаження між темою і ремою, сприяє увиразненню ключових елементів і формує комунікативну ефективність висловлення. Окрім цього, реалізація комунікативної інтенції залежить від позиційності реченневих компонентів, котрі дають змогу адаптувати висловлення до певного функціонального стилю та його жанру. Значно поглибить зміст порушеного питання дослідження варіантності порядку слів у міжстильових текстах, впливу інтонації на тему/рему.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рогожа В.Г. Порядок слів у висловленнях з експресивно-вольовою модальністю в текстах кодексів України. *Університетські наукові записки*. 2006. № 2. С. 418–422.
2. Бичок О.І. Проблема порядку слів у мові законодавства України. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Мовознавство»*. 2009. № 17. Вип. 15 (1). С. 29–38.
3. Ярова А.Г., Степчук Ю.П. Риторичний потенціал порядку слів у текстах україномовних та англійськомовних новинних повідомлень. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Т. 2. Вип. 27. С. 199–203.
4. Шухова О.О. Квантитативні характеристики порядку слів у сучасній українській розмовній мові (на матеріалі односкладних дієслівних речень). *Лінгвістичні дослідження*. 2020. Вип. 52. С. 115–123.
5. Кондратьєва О.В. Порядок слів як засіб відтворення комунікативної структури речення в перекладі. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. № 43(2). С. 233–240.
6. Капелюшний А. Обґрунтованість використання прямого порядку слів та інверсії у телевізійному мовленні наживо. *Вісник Львівського університету. Серія «Журналістика»*. 2015. Вип. 40. С. 347–354.
7. Мельничук О.Д., Зубілевич М.І., Фінчук Г.В. Роль мови в пізнанні світу: семантико-філософський підхід. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації»*. 2020. № 1(3). Вип. 70. С. 41–45.
8. Москвін І. Природа ідеї порядку. *Діа́кса / Докса*. 2024. Вип. 2(42). С. 165–175.
9. Турко О. Ментальний та лінгводидактичний аспекти порядку слів у реченнях української мови. *Формування професійної компетентності майбутніх фахівців: педагогічна та філологічна парадигми* : матеріали Міжнародної науково-практичної міждисциплінарної конференції, м. Тернопіль, 11 травня 2023 р. / за заг. ред. О. Турко, О. Янкович, Ю. Петрици. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2023. С. 8–13.
10. Щербина С.М. Науковий стиль у системі стильової диференціації сучасних літературних мов. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов*. 2017. № 16. С. 261–268.
11. Шабат-Савка С.Т. Вербалізація категорії комунікативної інтенції: когнітивні, граматичні та дискурсивні вияви : дис. ... д. філол. н. : 10.02.01. Чернівці, 2014. 438 с.
12. Сиротенко Т.В. Офіційно-діловий стиль та художнє бачення дійсності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2012. № 31. С. 98–101.

REFERENCES

1. Rohozha, V.H. (2006). Poriadok sliv u vyslovlenniakh z ekspresyvno-volovoiu modalnistiu v tekstakh kodeksiv Ukrainy [The order of letters in expressions with expressive-volitional modality in the texts of the Ukrainian codex]. *Universytetski naukovyi zapysky*, № 2, pp. 418–422 [in Ukrainian].
2. Bychok, O.I. (2009). Problema poriadku sliv u movi zakonodavstva Ukrainy [The problem of order in the legislation of Ukraine]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Serii: Movoznavstvo*, № 17, vyp. 15 (1), pp. 29–38 [in Ukrainian].
3. Iarova, A.H., & Stepchuk, Yu.P. (2023). Rytorychnyi potentsial poriadku sliv u tekstakh ukrainomovnykh ta anhlovnykh novynnykh povidomlen [The rhetorical potential of order in Ukrainian and English news reports]. *Zakarpatski filolohichni studii / redkol.: I.M. Zymomria (holov. red.), M.M. Palinchak, Yu.M. Bidzilia ta in. Uzhhorod : Vydavnychiy dim «Helvetyka», t. 2, vyp. 27, pp. 199–203 [in Ukrainian].*
4. Shukhova, O.O. (2020). Kvantyatyvni kharakterystyky poriadku sliv u suchasniy ukrainiskii rozmovnii movi (na materialy odnoskladnykh diieslivnykh rechen) [Quantitative characteristics of the order of words in contemporary Ukrainian spoken language (based on material from relative clauses)]. *Linhvistychni*

- doslidzhennia* : zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedaho hichnoho universytetu imeni H.S. Skovorody / hol. red. Lepetiukha A.V. Kharkiv, vyp. 52, pp. 115–123 [in Ukrainian].
5. Kondratieva, O.V. (2013). Poriadok sliv yak zasib vidtvorennia komunikatyvnoi struktury rechennia v perekladi [The order of syllables in the creation of the communicative structure of a sentence in translation]. *Movni i kontseptualni kartyny svitu*, № 43 (2), pp. 233–240 [in Ukrainian].
 6. Kapeliushnyi, A. (2015). Obgruntovanist vykorystannia priamoho poriadku sliv ta inversii v televiziinomu movlenni nazhyvo [Justification for the use of direct order sliv and inversion in live television broadcasting]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii zhurnalistyka*, vyp. 40, pp. 347–354 [in Ukrainian].
 7. Melnychuk, O.D., Zubilevych, M. ., & Finchuk, H.V. (2020) Rol movy v piznanni svitu: semantyko-filosofskyi pidkhid [The role of language in the recognition of light: a semantic-philosophical approach]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V.I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii*, № 1(3), vyp. 70, pp. 41–45 [in Ukrainian].
 8. Moskvina, I. (2024). Pryroda idei poriadku [The nature of order]. *Δόξα / Doksa*, 2024, vyp. 2 (42), pp. 165–175 [in Ukrainian].
 9. Turko, O. (2023). Mentalnyi ta linhvodydaktychnyi aspekty poriadku sliv u rechenniakh ukrainskoi movy [Mental and linguistic aspects of word order in Ukrainian sentences]. *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv: pedahohichna ta filolohichna paradyhmy* : materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi mizhdystsyplinarnoi konferentsii, m. Ternopil, 11 travnia 2023 roku / za zahal. red. O. Turko, O. Yankovych, Yu. Petrytsy. Ternopil : Osadtsa Yu.V., pp. 8–13 [in Ukrainian].
 10. Shcherbyna, S.M. (2017). Naukovyi styl u systemi stylovoi dyferentsiatsii suchasnykh literaturnykh mov [Scientific style in the system of stylistic differentiation of contemporary literary movements]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni MP Drahomanova. Serii 9: Suchasni tendentsii rozvytku mov*, № 16, pp. 261–268 [in Ukrainian].
 11. Shabat-Savka, S.T. (2014). Verbalizatsiia katehoriï komunikatyvnoi intentsii: kohnityvni, hramatychni ta dyskursyvni vyjavy [Verbalization of categories of communicative intent: cognitive, grammatical, and discursive manifestations]: dys. ... d.filol.n. : 10.02.01 / Chernivtsi, 438 p. [in Ukrainian].
 12. Syrotenko, T.V. (2012). Ofitsiino-dilovyi styl ta khudozhnie bachennia diisnosti [Official-business style and artistic perception of reality]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu Ostrozka akademiia. Serii: Filolohichna*, № 31, pp. 98–101 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 25.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 15.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.12.2025